NOORD-BRABANDER.

NOMMER 68 'SBOSCH. DINGSDAG, 7 JUNIJ 1831.

Nederlanden.

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Zitting van donderdag den 2 Junij.

In deze zitting is ingekomen eene missive van Zijne Excell. den secretaris van staat, waarbij, naar aanleiding der gemaakte bedenkingen op het ontwerp van wet, omtrent eene gedwongen geldleening, aan de kamer wordt aangeboden een nieuw ontwerp, benevens eene memorie van toelichting omtrent eene vrijwillige en, bij het mislukken daarvan, eene verpligte geldleening. De vrijwillige geldleening zal acht dagen na het afkondigen der wet tot een montant van 21 millioen geopend worden, doch, de inschrijvingen, gedurende tien dagen, tot 36 millioen worden aangenomen. Voor de inschrijvingen zullen worden afgegeven schuldbrieven, rentende zes ten honderd, tegen de volle waarde. De fournissementen zullen in zeven termijnen behooren plaats te hebben, als: 10 per cent acht dagen en 20 per cent veertien dagen na de inschrijving, 20 per cent op 15 augustus, 20 per cent 15 september, 10 per cent 15 october, 10 per cent 15 november en 10 per cent 15 december. Bij de storting der gelden zullen, tegen een bedrag van tien ten honderd, worden aangenomen de renversalen, spruitende uit de vrijwillige leening van 13 april 1831. Indien het bedrag der vrijwillige leening boven de 21 millioen klimt, zal het meerdere tot inkoop van schatkist-biljetten besteed worden.

Bij het mislukken der vrijwillige leening wordt eene verpligte leening uitgeschreven, berustende op het beginsel van eene achtvoudige verdubbeling der personele belasting, en volgens eene daarbij vastgestelde klassificatie, afkoopbaar met twee vijfden of 40 per cent. In zoodanige verpligte leening zullen insgelijks aangenomen worden de renversalen, die aan de inschrijvers in de tegenwoordige vrijwillige leening zullen worden afgegeven. Besloten deze stukken te doen drukken, ronddeelen en naar de afdeelingen van de maand maart te verzenden.

De beraadslaging over het onderwerp van wet, omtrent de wijzigingen in het tarief van in- uit- en doorvoer, werden geopend, waarover het woord gevoerd hebben de heeren *Lemker*, *Weerts*, *Hofstede*, *van Sytsama*, *van Nes*, *Op den Hooff*, *Donker Curtius*, *van Baelens* en *Collot d'Escury*.

Daar er nog eenige sprekers ingeschreven waren, werden omstreeks vier ure de verdere beraadslagingen tot morgen ochtend ten 10 geadjourneerd.

De ministers van finantien en van de nationale nijverheid zijn in deze zitting tegenwoordig geweest.

Zitting van vrijdag den 3 junij.

Heden zijn bij de tweede kamer der staten-generaal de beraadslagingen over de wijziging in het tarief van in- uit- en doorvoer voortgezet. De heeren *Ijcklama*, *van Asch van Wyck*, *van Alphen*, *Beelaerts*, *Luzac*, *Luyben*, *de Jonge*, *Frets* en *Hoynk van Papendrecht* hebben achtervolgens het woord gevoerd.

De discussien gesloten en de wet in omvraag gebragt zijnde, is met 38 tegen 8 stemmen aangenomen. Tegen hebben gestemd de heeren *Lemker*, *Byleveld*, *Luyben*, *van Suchtelen*, *Sypkens*, *van Meeuwen*, *Ingenhousz* en *Yssel de Schepper*. Afwezig waren de heeren *Repelaar*, *Verheyen*, *Sasse van Ysselt*, *van Tuyl van Heeze*, *Sandberg*, *Gockinga*, *van Alberda*, *van Dam van Isselt* en *Warin*.

Is gelezen eene missive van Zijne Excell. den minister van staat, houdende kennisgeving, dat Zijne Majesteit, naar aanleiding der gemaakte bedenkingen van de afdeelingen, hem gemagtigd heeft eene nieuwe redactie van de wet op de schatkistbiljetten, welke den 22 maart laatstl. is ingediend, benevens eene memorie van toelichting, voor te dragen. Deze nieuwe redactie is in onderscheiden artikelen vervat, waarvan de voornaamste hierop nederkomen: ten 1ste, er zullen schatkistbiljetten van 25, 10, 5 en 3 guldens, ten bedrage van een millioen, worden uitgegeven, op gelijke wijze als bij de wet van 22 november laatstleden bepaald is, doch welke geene renten zullen dragen; ten 2de, de schatkistbiljetten van 50 guldens, bij artikel 16 der wet van 22 november vastgesteld, zullen worden ingetrokken; ten 3de, ambtenaren beneden de 1000 guldens zullen ook in schatkistbiljetten worden voldaan; ten 4de, met primo october 1831 zullen alle de schatkistbiljetten voor de helft in de gewone belastingen kunnen aangenomen worden, en ten 5de, het kapitaal zal, even als bij de wet van 22 maart bepaald is, op 15 millioenen blijven vastgesteld.

Besloten deze stukken te doen drukken, ronddeelen en naar de afdeelingen te verzenden, waarna de vergadering zonder bepaald adjournement is gescheiden.

REDEVOERING van den heer mr. J. L. A. LUYBEN, uitgesproken in de zitting van de tweede kamer der staten-generaal, op dingsdag den 24 mei jl.

EDELMOGENDE HEEREN!

Indien ik de overtuiging had, dat de eenige *considerans*, welke de nieuwe redactie van het voorstel van ons geëerd medelid, den heer *Warin*, voorafgaat, naauwkeurig en letterlijk waar was, dan zou ik niet aarzelen, om zijn gevoelen, althans in zoo ver het eerste gedeelte van het voorstel betreft, te omhelzen. Dan de observantie van diezelfde grondwet, waarop de regering nog hare handelingen en haren gang grondt, en welke het geacht medelid wenscht te doen herzien, en bij dus beschouwt *niet* te zijn vervallen, waaromtrent ik het met hem allezins eens ben, zegt mij *het tegendeel* van de vooruitgestelde beweegreden des voorstels. *De onherroepelyke scheiding der noordelyke en zuidelyke gewesten van het voormalige koningryk der Nederlanden*, staat bij hem op den voorgrond; en de dagelijksche ondervinding bewijst ons allen, dat deze, hoewel *de facto* daar zijnde, *grondwettig* niet bestaat, ten zij men aanneme, dat de grondwet door de regering aanhoudend wordt vergruisd en verkracht. Dit laatste zal niemand onzer willen beweren, en zoude toch niet kunnen worden tegengesproken, indien de stelling van den heer *Warin*, dat de bedoelde scheiding tot stand is gekomen, juist was. Immers in dat geval zijn alle inboorlingen der belgische provincien, ten aanzien van ons, *vreemdelingen*; en kunnen uit dien hoofde, volgens art. 8 der grondwet, niet tot leden der staten generaal, noch tot hoofden of leden van de departementen van algemeen bestuur, noch tot leden van den raad van state, noch tot commissarissen des Konings in de provincien, noch tot leden van den hoogen raad, worden benoemd, noch (hetgeen op hetzelfde nederkomt) indien zij eene der opgenoemde hooge bedieningen vervullen, in die betrekkingen blijven gehandhaafd. En, wat hebben wij, mag ik vragen, nog kort geleden over dit onderwerp op eene officiële wijze van de regering vernomen? wij hebben alle in den staat B, aan ons, bij de memorie van beantwoording der aanmerkingen van de afdeelingen dezer vergadering op de begrootings wetten overgelegd, gezien, dat inboorlingen van Belgie zitting hebben in de twee kamers der staten-generaal, althans als leden van die kamers, van dat wetgevend ligchaam worden erkend en *bezoldigd*; dat een inboorling van Belgie is commissaris des Konings in een der noordelijke gewesten; en kunnen wij, na dit sprekend bewijs van het tegendeel, door de regering aan ons medegedeeld, dan nog aannemen, dat de scheiding der noordelijke en zuidelijke gewesten zou tot stand zijn? dat het koningrijk der Nederlanden zou zijn ontbonden? Ik houd ter goeder trouw het tegendeel staande; en, indien ik dit niet deed, zou ik, als gezworen hebbende, *niet te zullen toestemmen, dat van de grondwet worde afgeweken*, volgens dien eed verpligt zijn, mijne stem tegen zulke ongrondwettige handelingen der regering te verheffen. Dit laatste behoef ik thans niet te doen, omdat naar mijne wijze van zien, de scheiding, welke door den geëerden voorsteller als buiten bedenking wordt beschouwd, niet grondwettig daar is. Ook wordt die grondwettige scheiding door het geëerbiedigd hoofd van den staat niet als zoodanig beschouwd, dewijl Zijne Majesteit nog steeds alle wetten en besluiten doet uitvaardigen, onder de sedert 1815 aangenomen titels van *Koning der Nederlanden*, *prins van Oranje Nassau*, *groothertog van Luxemburg enz.* en wij mogen toch niet gelooven, dat de Koning eene titulature zou willen behouden, welke onder de benaming van *Nederlanden*, voor een aanzienlijk gedeelte, niet meer tot hoogstdeszelfs kroon en schepter zou behooren; wij mogen niet gelooven, dat, indien er afstand, dat is, *wettige afstand*, van een gedeelte van het grondgebied des rijks had plaats gehad, de Koning dit zonder onze goedkeuring zou hebben willen bekrachtigen, in tweestrijd met de derde afdeeling van art. 58 der grondwet. Men zal reeds nu gevoelen, dat ik *vóór als nog* in het gedane voorstel niet toestemmen kan. Ik moet hier bijvoegen, dat ik nimmer in eenige wijziging der grondwet zal treden, zoo lang *alle* handelingen der regering mij niet overtuigen, dat de scheiding onherroepelijk *et facto et jure* is bewerkstelligd.

Men moet mij evenwel niet verdenken, dat ik in de tegenwoordige grondwet de gebreken niet zoude willen opmerken, welke verlichte staatsmannen daarin hebben aangewezen. Neen, edelmogende heeren! ook ik heb de overtuiging, dat dit werk niet volmaakt is. Ik doe hulde aan het gevoelen der commissie, die, met de herziening dezer grondwet belast, al dadelijk voorzag, dat dezelve door den tijd konde worden verbeterd; doch

de noodlottige omstandigheden zeker niet voorspelde, welke het onderhavige voorstel tot herziening hebben geprovoceerd. Ofschoon niet deelende in de opinie, dat *reeds nu* de grondwet moet worden gewijzigd, wil ik wel verklaren, dat, wanneer die wet, ten gevolge der op handen zijnde en *wettige* en *daadwerkelijke* scheiding tusschen Holland en Belgie, zal worden herzien, ik verlang, dat daarin merkwaardige veranderingen worden gebragt, en stelsels geconsacreerd, welke meer met de behoeften des tijds en den geest der beschaafde en verlichte volken in harmonie zullen wezen. Ik verklaar reeds nu, dat ik verlang naar de afschaffing van bevoorregte staats-ligchamen, in zoo verre als dezelve eenen meerderen of minderen invloed op de wetgeving en den gang der algemeene en gewestelijke administratien kunnen uitoefenen. Ik verklaar reeds nu, dat het mij eene aangename gewaarwording zal zijn, bij de herziening het stelsel van *regtstreeksche* verkiezingen te zien voordragen en bevestigen. Ik verklaar reeds nu, dat ik bij de bedoelde wijziging gaarne de ministeriële verantwoordelijkheid met ronde en duidelijke woorden in de grondwet zal zien uitgeschreven. Ik verlang dit laatste niet, omdat ik geloof, dat die verantwoordelijkheid niet in de tegenwoordige grondwet ligt opgesloten, maar enkel en alleen, omdat ons ministerie dezelve, hoewel *inhaerent* aan eene constitutionele regering, daarin nimmer heeft willen erkennen. Men duide mij deze digressie ten goede; ik keer terug tot de directe behandeling van het onderwerp onzer beraadslagingen.

Al konde ik over de door mij geuite bedenkingen heenstappen en het grondwettig aanwezen van de onherroepelijke scheiding van het noorden en het zuiden des koningrijks, met den geëerden voorsteller, aannemen, dan nog zoude ik in het tweede gedeelte des voorstels niet kunnen treden. De reden, waarom ik dit niet zoude kunnen doen, is, dat ik de *officieuse* communicatien tusschen de regering en de staten-generaal zoo al niet volstrekt *ongrondwettig* (waarover ik mij echter bij deze gelegenheid niet stellig zal expliceren), dan toch zeer zeker *ondoelmatig* beschouw, eensdeels, omdat dezelve niet genoegzaam spoedig en krachtdadig werken, en ten andere, omdat het 91ste artikel der grondwet vrij onverschillig wordt, indien daardoor niet is bedoeld, dat de ministers bij alle belangrijke discussien in de kamers verschijnen, om op eene *officiele* wijze de verlangens der staten-generaal te vernemen en bij de hooge regering over te brengen. Ik kan derhalve ook mijne stem niet geven aan eene wijze van communicatie, welke ik hartelijk wensch, dat ophoude, en door eene andere, meer werkende in het belang van het volk, dat wij vertegenwoordigen, worde vervangen.

Ik hoop, dat het achtbaar medelid, de heer *Warin*, mij niet zal verdenken, dat ik zijne stelling en *uit liefhebbery tot redekaveling*, zoo als zijn edel mogende dit in de memorie van toelichting heeft genoemd, zoude willen tegenspreken. Wel verre van daar, en in tegendeel, mijne heeren! het is alleen omdat de door mij ingebragte bedenkingen op mijnen pligt, op mijn geweten drukken, dat ik niet in zijn gevoelen komen kan; en zulk motief, weet ik, zal door den voorsteller worden gebillijkt.

Men zoude mij kunnen opperen, dat de regel: *salus publica suprema lex*, in dit tijdsgewricht moet gelden, en deze mijne argumenten niet slechts aanmerkelijk verzwakt, maar zelfs ten eenenmale verijdelt; en daarom vind ik mij gedrongen, om uwe aandacht nog eenige oogenblikken, over de memorie van toelichtingen, welke het voorstel heeft vergezeld en de strekking van dezen regel tot grondslag heeft aangenomen, bezig te houden. Gelijk gij van mij moet verwachten, verklaar ik, niet te zien, dat de openbare zekerheid in het getrouwe noorden in gevaar is. Dat er fortuinzoekers en heethoofden bij *alle* partijen kunnen zijn, wil ik den heere *Warin* toegeven; doch deze kunnen *hier* geene gegronde vrees inboezemen. Men raadplege de geschiedenis van den dag, men neme de daadzaken op, welke voor ons openliggen; en moeten wij dan niet uitroepen, dat noch woelingen noch aanhitsingen (indien deze werden gebezigd) van die fortuinzoekers en heethoofden in staat zijn, den getrouwen, bedaarden, nadenkenden Noord-Nederlander van den waren weg van eer en nationaal belang af te trekken? De voorsteller stelt vast, dat er in ons land zeer verschillende staatkundige en godsdienstige gevoelens heerschen, en leid daarvan een naderend gevaar van wanorde af; dan, hij vergeet dat de ondervinding heeft geleerd, dat, nu het onze nationale onafhankelijkheid gold, de verschillende staatkundige en godsdienstige gevoelens omtrent dat teeder punt, dadelijk waren ineengesmolten, en iedereen te wapen snelde en zijn vermogen veil had, om den dierbaren geboortegrond te verdedigen. En zal zulk eene natie zich door fortuinzoekers en heethoofden van het regte pad laten leiden? Neen, edelmogende heeren! men kan *hier* in godsdienstige, in staatkundige begrippen van gevoelen verschillen; maar, ten aanzien van het heil des vaderlands, heerscht er slechts één gevoel, namelijk: *dat der eer en onafhankelykheid!* Men waagt gevolgelijk niets, met meer rustige oogenblikken, en vooral de finale scheiding van de twee groote afdeelingen des koningrijks, af te wachten, voor dat men er toe besluite, om den grondslag van ons maatschappelijk verdrag te herzien en te veranderen.

Ik kan den geëerden voorsteller ook niet toegeven, dat *wij* met genoegen de zoogenaamde scheiding van de *noordelijke* en *zuidelijke* gewesten des koningrijks hebben aangenomen. Al de leden der provincie, van welker vertegenwoordiging ik deel maak, hebben zich tegen die scheiding, zelfs met behoud van de regerende dynastie, verzet. Verschillende afgevaardigden uit andere provincien van het *noordelijk* gedeelte des rijks, hebben hetzelfde gevoelen aangekleefd. Hunne redevoeringen of in de afdeelingen overgelegde *nota's* getuigen daarvan. Ik verklaar nog, dat ik de noodlottige *daadwerkelijke scheiding* betreur en zal blijven betreuren. Ik zal het rijk, dat ik als eene glansrijke en schitterende parel aan de kroon van Europa beschouwde, niet ligtelijk vergeten; en God gave, dat het *fatale* woord *scheiding* nimmer ware uitgesproken! Wel bevroed ik met den heer *Warin*, dat er niet gemakkelijk aan eene daadwerkelijke hereeniging meer is te denken, en alzoo eene vereevening van de nog bestaande gemeenschap noodzakelijk wordt; doch deze vereevening, en de vaste bepaling der grenzen van ons toekomstig rijk, wilde ik juist afwachten, om daarna onze grondwet en verdere maatschappelijke inrigtingen, in overeenstemming met de uitgestrektheid van dat rijk en de behoeften van deszelfs bevolking, te herzien en te wijzigen.

Op grond dezer bedenkingen zal ik mijne stem *tegen* het voorstel uitbrengen.

's HERTOGENBOSCH, 6 *Juny*.

PROVINCIALE STATEN.

(*Vervolg der op den 1 juny gedane verkiezingen.*)

Te Bergen-op-Zoom zijn herkozen de heeren: de heeren *P. J. Schillemans* en *J. Drabbe*; te Willemstad, de heer *J. C. Maris*, in plaats van den heer *J. van Oldenburg*.

Landelyke stand.

10de District. De heer *H. S. Verschoor*, in plaats van den heer *P. van Ouwerkerk*.

— In den namiddag van laatstleden vrijdag, ongeveer ten half zes ure, kwam alleronverwachts een onweder op, hetwelk boven deze stad, vergezeld van zware stortregen, losbarstte. Slechts eenmaal hoorde men den donder rollen, waarop eene bliksemstraal en krakende donderslag onmiddellijk volgde; een iegelijk was verschrikt en voor ongelukken beducht en niet ten onregte; weldra bespeurde men, dat de bliksem in den stadhuistoren, alhier, geslagen was, welke aan de zuidzijde, op de hoogte van het spits en het klokkengespel, brand veroorzaakt had; een weinig rook en eenige vonken openbaarden zich dadelijk; de burgerlijke en militaire autoriteiten, de policie, de schutterij, de brandmeesters, de koninklijke maréchaussée's en spuitgasten begaven zich in allerijl naar en om het stadhuis, alwaar Z. Exc. de opperbevelhebber dezer vesting zich mede bevond, ten einde de noodige maatregelen tot het blusschen van den brand en het handhaven der goede orde te nemen. — Reeds op het eerste gerucht, dat de bliksem in den toren geslagen was, beklommen eenige allen lofverdienende ingezetenen den toren en werden den brand, in minder dan een half uur tijds, ten eenemale meester; onder diegenen, welke bij deze gelegenheid bijzonderen lof verdienen, moeten genoemd worden de heeren *Fallée*, directeur van politie, welke door het aan den dag leggen van deszelfs ijver op den toren aan het hoofd is gewond geworden, *J. van Someren* en *H. Wansink*, brandmeesters; *L. Koks*, mr. leidekker, *M. Grandel*, mr. verwer, *van den Hurck*, korporaal bij de kanonniers der mobile 's Bossche schutterij, *E. van Beek*, opziender der spuit, lett. C, *J. van Schoonbergen*, timmerman, en *F. van Hal*, nachtwaker. Welke heeren ook meest alle bij den brand van St. Jans toren, op den 5 augustus 1830, zich tot blussing onderscheiden hebben.

De schade, zoo men verneemt, is niet aanzienelijk; na het blusschen van den brand was alles dadelijk tot de gewone orde teruggekeerd.

— Het gerucht loopt, dat de prins van Saksen-Coburg tot Koning van Belgie verkozen is.

— Den 1 dezer des nachts heeft men, op onze voorposten in die der vijanden de generale marsch hooren slaan en zijn vele dezer posten afgetrokken. Zelfs de post aan den slagboom n° 13, buiten Groot-Zundert, welke zich aldaar sedert eenige maanden gevestigd en versterkt had, heeft eene rugtwaartsche beweging van 500 ellen gemaakt en heeft de werken, dien zij bij die post hadden aangelegd, geslecht. Men verneemt dat er 40 stukken kanon, van onderscheiden kaliber uit Antwerpen vertrokken zijn, door cavallerie gedekt.

Deze 40 stukken schijnen bestemd te zijn voor de provincie Antwerpen, en zullen voor de versterking der onderscheidene positien, zoo als *Turnhout*, *Hoogstraten*, *Westwezel* en tusschenpunten moeten dienen.

Wy deelen hier de protocollen n°. 23 en 24 mede van de londensche conferentie, gehouden op het Foreign-Office, *den* 10 en 24 *mei* 1831.

PROTOCOL n° 23

De plenipotentiaris van Frankrijk, de volle en algeheele toetreding van het gouvernement van Z. M. den Koning der Franschen, tot de protocollen n° 21 en 22 van 17 april, kenbaar gemaakt hebbende, heeft de aandacht der plenipotentiarissen van Oostenrijk, Groot-Brittanje, Pruissen en Rusland op de middelen gevestigd, om de ten uitvoerlegging en de kracht van de laatste dezer acten in overeenstemming te brengen met de meest gepaste voorzorgen, om, tot zelfs het voorwendsel van vrees, betrekkelijk de handhaving van den algemeenen vrede te doen verdwijnen.

Het eerste punt, dat de conferentie met dit inzigt behandeld heeft, is geweest de termijn, die aan het belgisch gouvernement zou kunnen gegeven worden, om tot de eindelijke voorstellen, vervat in het protocol n° 22, toe te treden.

Overwegende, dat de commissaris der vijf hoven te Brussel en het gouvernement van

Z. M. den Koning der Franschen van gevoelen zijn, dat een redelijk uitstel de middelen zou aanbieden, om de gemoederen in Belgie voor te bereiden tot deze belangrijke mededeeling, hebben de plenipotentiarissen besloten, dat lord *Ponsonby* geautoriseerd zou wezen, om met den generaal *Belliard* de voorafgaande pogingen te beramen, die te dezen aanzien van de meeste uitwerking zouden zijn en om het protocol nº 22 aan het belgisch gouvernement niet officieel mede te deelen, dan nadat zij al hunnen invloed hadden aangewend, ten einde algemeen het voordeel te doen gevoelen, dat de Belgen zouden trekken uit de onmiddellijke en ongeveinsde aanneming van de grondslagen der scheiding, tot welke Z. M. de Koning der Nederlanden reeds volkomen toegetreden is.

Er is ten anderen overeengekomen, dat de officiële mededeeling van het protocol in kwestie, in elk geval, plaats hebben zou vóór den eersten van de maand junij van het tegenwoordig jaar, *en dat met dien dag de termyn verviel, door de londensche conferentie, aan het belgisch gouvernement toegestaan, om zich overeenkomstig deszelfs baarblykelyk belang, in de gesteldheid, waarin zich de Koning der Nederlanden bevindt, tegenover de vyf Mogendheden te plaatsen; door deszelfs aanneming van de grondslagen van scheiding, hierboven vermeld.*

De plenipotentiarissen hebben buitendien vastgesteld, dat „wanneer *op den vastgestelden tyd*, het belgisch gouvernement door deszelfs officieel antwoord verklaart, dat het tot de gezegde grondslagen van scheiding toetreedt, men alsdan onmiddellijk bedacht zal wezen de noodige maatregelen te nemen voor de spoedigste ontruiming van de plaatsen en het grondgebied, dat de wederzijdsche troepen, buiten de grenzen aan Belgie en Holland toegekend, bezetten.

In deze veronderstelling zou de gemeene bewilliging, van de beide onmiddellijk geinteresseerde partijen, bewilliging tot welke de vijf hoven zich voorbehouden om door hunne diensten toe bij te dragen, vervolgens beslissen aangaande het ruilen van grondgebied en verdere schikkingen, waarvan de grondslag in het vierde artikel, over de grondslagen van scheiding, gelegd is.

Wanneer integendeel diezelfde grondslagen door het belgisch gouvernement op den 1 Junij niet aangenomen waren, zijn de plenipotentiarissen, in dat geval, overeengekomen:

1. Dat, bij den termijn van het protocol nº 22, eene volkomen scheuring van alle betrekking tusschen de vijf mogendheden en de autoriteiten, die Belgie besturen, zou plaats hebben.

2. Dat de vijf mogendheden verre van nog bij de duitsche bondsvergadering tusschen beide te komen, zoo als zij tot heden gedaan hebben, om de uitvoering der maatregelen te vertragen, welke de duitsche bondsvergadering besloten heeft in het groot-hertogdom Luxemburg te nemen, nu zelven de noodzakelijkheid dier maatregelen zouden moeten erkennen.

3. Dat de vijf Mogendheden, aangezien de naauwe betrekkingen, die tusschen haar en de duitsche bondsvergadering bestaan aan de bondszitting te Frankfort zouden vragen, haar een vriendschaps-bewijs te geven, door aan de londensche conferentie confidentiële mededeelingen te doen, aangaande de intentien der bondsvergadering, betrekkelijk het getal en het gebruik der troepen, die zij in het groot-hertogdom Luxemburg zou doen trekken.

De geheele officieuse mededeelingen, waarvan hier gesproken wordt, zouden alleen strekken, om de londensche conferentie in staat te stellen, de ongerustheid voor te komen, welke de krijgsbewegingen in de aangrenzende landen zouden kunnen veroorzaken.

4. Wanneer de Belgen den wapenstilstand verbraken, dien zij ten aanzien van Holland moeten eerbiedigen en deszelfs grondgebied aanvielen, zouden de vijf Mogendheden, tegen welke zij zich alzoo *ipso facto* in staat van vijandelijkheid stelden, voor de schending der door hen aangegane verbindtenissen, maatregelen te beramen hebben, die zij van haren pligt zouden achten zulke aanvallen tegen te stellen, en dat de eerste dier maatregelen bestaan zou in de onmiddellijke uitvoering van de bepalingen, welke de instructie aanwijst, waarvan de commissarissen der conferentie voorzien zijn geworden, reeds op den 18 januarij van het tegenwoordig jaar, welke instructien bij het protocol nº 10 zijn gevoegd.

5. Dat, eindelijk, wanneer deze bepalingen onvoldoende werden bevonden, de londensche conferentie, uit naam der vijf Hoven handelende, met gemeene toestemming de verdere maatregelen zouden vaststellen, die de omstandigheden voor hetzelfde doel konden vereischen.

De plenipotentiarissen zijn overeengekomen, dat het tegenwoordig protocol, hetwelk de bepalingen van dat van den 17 april nº 22 aanvult, ook strekken zou tot aanvulling der instructien van lord *Ponsonby* en hem ten dien einde onmiddellijk zou worden toegezonden.

(Get.) *Esterhazy, Wessemberg, Talleyrand, Palmerston, Bulow, Lieven, Matuchewitz.*

PROTOCOL nº. 23.

Lord *Ponsonby*, na den ontvangst van het protocol nº 23, het van zijn' pligt geoordeeld hebbende, om in persoon aan de conferentie den staat van zaken in Belgie bloot te leggen, is door de plenipotentiarissen der vijf hoven gehoord geworden.

Overwegende, dat er uit de inlichtingen, door lord *Ponsonby* gegeven, voortspruit:

1. Dat de toetreding van het belgisch congres tot de grondslagen van scheiding van Belgie met Holland, veel gemakkelijker zouden gemaakt worden, wanneer de vijf hoven toestemden, om Belgie in deszelfs begeerte te ondersteunen, *om de aanwinst van het groot-hertogdom Luxemburg door eene geldelyke opoffering (titulo oneroso) te bekomen.*

2. Dat de keus van eenen souverein onvermijdelijk geworden zijnde, om tot eindelijke schikkingen te geraken, het beste middel, om het voorgesteld doel te bereiken, de vereffening der moeijelijkheden zou wezen, die de aanneming van de souvereiniteit over Belgie, door den prins *Leopold* van Saxen-Coburg, zouden in den weg leggen, in het geval, dat, zoo als alles regt geeft om te gelooven, deze souvereiniteit hem aangeboden wierd;

Zijn de plenipotentiarissen overeengekomen, om lord *Ponsonby* uit te noodigen naar Brussel terug te keeren en hem te autoriseren daar te verklaren:

1. Dat de vijf mogendheden niet langer zouden kunnen toeven, om aan het belgisch gouvernement deszelfs toetreding te vragen tot de grondslagen, bestemd om de scheiding tusschen Belgie en Holland te vestigen; grondslagen, tot welke Z. M. de Koning der Nederlanden reeds is toegetreden.

2. Dat, acht slaande op den door het Belgisch gouvernement geuiten wensch, om voor eene geldelijke opoffering de aanwinst van het groot-hertogdom Luxemburg te verkrijgen, de vijf mogendheden beloven, om met den Koning der Nederlanden eene onderhandeling te openen, met het doel om, zoo mogelijk, onder bedingen van billijke schadevergoeding, aan Belgie het bezit van dat land te verzekeren, hetwelk deszelfs tegenwoordige betrekkingen met de duitsche bondsvergadering zou blijven behouden.

3. Dat, terstond na de toetreding van het belgisch gouvernement tot de grondslagen van scheiding, de vijf Mogendheden deze toetreding ter kennisse van de duitsche bondsvergadering zouden brengen, alsmede de verbindtenis van hare zijde genomen, tot het openen eener onderhandeling, om, zoo mogelijk, onder beding van billijke schadevergoeding het bezit van het groot-hertogdom Luxemburg aan Belgie te verzekeren, de vijf Mogendheden zouden terzelfder tijd de duitsche bondsvergadering uitnoodigen, om, gedurende den loop dezer onderhandeling, de ten uitvoer legging der maatregelen, vastgesteld voor de militaire bezetting van het groot-hertogdom Luxemburg, te schorsen.

4. Dat, wanneer het belgisch gouvernement zijne toetreding tot de grondslagen van scheiding zou gegeven hebben en de moeijelijkheden, betrekkelijk de souvereiniteit van Belgie, zouden zijn uit den weg geruimd, de noodige onderhandelingen, om deze grondslagen ten uitvoer te leggen, terstond met den Souverein van Belgie, en onder bescherming der vijf Mogendheden zouden geopend worden.

5. Eindelijk dat, wanneer deze toetreding op den 1 junij niet gegeven was, lord *Ponsonby* eenstemmig met den generaal *Belliard*, de instructien, vervat in het protocol nº 23 van 10 mei, zou hebben ten uitvoer te leggen en aan het belgisch gouvernement het besluit te doen kenbaar maken, hetwelk de Hoven, voor dit geval, bij het gezegd protocol hebben vastgesteld.

(Get.) *Esterhazy, Wessenberg, Talleyrand, Palmerston, Bulow, Lieven, Matuchewitz.*

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

Polen.

WARSCHAU, 25 *Mei.*

Volgens berigt van den Poolschen opperveldheer heeft het leger zich den 12 van Kaluszijn in beweging gebragt, om tusschen den Bug en de Narew aanvallenderwijs te werk te gaan.

Het leger wordt thans op 100,000 man begroot.

De tijding der inneming van Lomza bevestigt zich. De Polen hebben daar magazijnen en eene groote menigte wapenen gevonden. Het hoofdkorps van de Russische garde is naar Bialijstock teruggetrokken. Men heeft 700 man van dezelve krijgsgevangen gemaakt. De veldmaarschalk *Diebitsch* heeft zich nu mede in beweging gezet en is in den nacht van den 21 begonnen, om met zijne hoofdmagt bij Granna over den Bug te trekken.— In het Lublinsche staan de Russen aan de Weichsel en strijden daar met onze infanterie, vermits de schoten thans, wegens de smalle bedding der rivier, over dezelve gaan.

Het Poolsche leger rukt op Litthauen aan. Er zijn geruchten in omloop, dat hetzelve tusschen den Bug en de Narew op nieuw voordeel heeft behaald.

De Poolsche Courant geeft bij een naschrift berigt, dat de onzen in den avond van den 21 Tijkocin stormenderhand ingenomen hebben.

Van den 26 Mei.

De *Staats-Courant* van heden behelst de volgende legerberigten: In den avond van den 21 is onze infanterie, onder aanhoudende gevechten, Tijkocin binnengerukt, en heeft de grenadier-bataillons van de garde verstrooid, die eenen langen dam, die achter deze stad door de moerassen der Narew ligt, zochten te verdedigen. Onze aanval was zoo hevig, dat de Russen niet in staat waren, om de brug in hunnen rug te vernielen, en onze voorhoede ging terstond over de Narew. Hier had de onlangs eerst aangekomene Fransche luitenant-kolonel *Langermann* gelegenheid om zich te onderscheiden: daar zijn paard onder hem doodgeschoten werd, voerde hij te voet een bataillon met de bajonet tegen den vijand aan.

Denzelfden dag ontmoetten onze troepen tusschen Ciechanowiec en Suraz eenige afdeelingen van den veldmaarschalk *Diebitsch*, die ijlings van den Bug oprukten, om zich ergens aan gene zijde van Bialijstock met de garde te vereenigen. — Een Russisch korps van eenige duizend man, onder bevel van den generaal *Sacken*, is van de garde afgesneden, en trekt, door den generaal *Sierakowski* vervolgd, naar het Augustowsche. — Uit het Wojewodschap Podlachie wijken de Russen geheel en al terug; de generaal *Uminski* heeft in den avond van den 23 Siedcle ingenomen; een gedeelte van zijne kavallerie vervolgt den vijand op den weg naar Miendzijrzecz. De aanvallende bewegingen van den opperveldheer werden zoo behendig uitgevoerd, dat de veldmaarschalk *Diebitsch* eerst 4 dagen na derzelver begin daarvan iets vernam. De bewegingen der troepen naar onderscheidene streken gingen uit van een in het midden gelegen punt; het hoofdkwartier van den opperveldheer was den 23 te Sniadow.

VAN DE POOLSCHE GRENZEN, *den* 26 *mei.*

Men verneemt, dat de Russische garde over de Narew is teruggekeerd, en de Poolsche opperveldheer zijn hoofdkwartier dien ten gevolge weder naar Lomza heeft verlegd.

Frankrijk.

PARIJS, 1 *Junij.*

Bij koninklijke ordonnantie van den 31 mei jl., is de kamer der afgevaardigden ontbonden. De kies-kollegien zijn tegen den 5 julij aanstaande bijeengeroepen, ten einde ieder eenen afgevaardigden kieze; de plaats der bijeenkomst zal nader bepaald worden; terwijl de kamer der pairs en der afgevaardigden tegen den 9 augustus aanstaande bijeengeroepen zijn.

— De heer *Henri Gregoire*, gewezen lid der constitueerende vergadering, van de Conventie, van den raad der Vijf-Honderden, van het wetgevend ligchaam, hetwelk op den 18 Brumaire volgde, van den Senaat en van het Instituut, in het jaar 1791, volgens de bij de burgerlijke constitutie der geestelijkheid aangenomen formen, tot bisschop van Loir en Chair gekozen, en in het jaar 1801 zijn ontslag als zoodanig bekomen hebbende, is op zaturdag den 28 mei, aan de gevolgen eener langdurige ziekte, overleden. Men heeft van hem een groot aantal redevoeringen, rapporten, kleine stukken en meer aanzienlijke werken over staatkundige en geestelijke onderwerpen. De heer *Gregoire* was de laatste grondzuil der constitutionele Kerk, aan welker verdediging hij geheel zijn leven toewijdde; hij heeft tot aan zijn einde de grondbeginzelen daar van blijven ondersteunen. Zijne lijkstaatsie heeft op maandag den 30 plaats gehad; dezelve was talrijk en geescorteerd door troepen. Wij hebben gemeend optemerken, dat men de bisschoppelijke teekens achter de lijkkoets droeg, ofschoon men zich daarvan wel had mogen onthouden; maar de heer *Gregoire* had het sterk aanbevolen. De maire van het arrondissement, zijne adjuncten en de commissarissen van politie volgde de koets, het zij om voor de handhaving der orde te waken, het zij eershalve. Een vrij groot aantal lieden in het zwart, nationale garden zonder wapenen

en rouwkoetzen, maakten eenen langen stoet uit. Men kwam in deze orde aan de kerk der abdij, de pastoor, en verdere geestelijkheid der parochie bevonden zich niet aldaar. Vreemde geestelijken hebben, naar men zegt, den dienst gedaan, waarna de lijkstaatsie, den weg naar het kerkhof van Mont-Parnasse, is ingeslagen. Bij het uitgaan van de kerk hebben eenige jonge lieden de paarden uitgespannen en zelve de lijkkoets getrokken. De troep is de lijkkoets blijven verzellen. Wij hebben niet hooren zeggen, dat er ongeregeldheden hebben plaats gehad. Onder den dienst had men den rooster van het hoff der abdij gesloten, om de menigte te beletten derwaarts door te dringen. Na het vertrek der lijkstaatsie was alles in de wijk rustig. Wij zullen op deze ceremonie en de omstandigheden der ziekte van den overledenen terugkomen. (*Ami de la Relig.*)

België.

BRUSSEL, 4 *Juny.*

In de zitting van het nationaal congres van woensdag den 1 dezer, verklaarde de president, dat de deliberatien over het rapport der centrale afdeeling, in de zitting van maandag uitgebragt, aan de orde waren. Alvorens dezelve echter te beginnen, deed de heer *Beytz* het volgend voorstel:

«Het congres decreteert: 1°, dat hetzelve noch het protocol van den 20 januarij, noch eenig ander, zal erkennen; 2°, dat, indien het hoofd van den staat den door de constitutie gewilden eed niet binnen de 14 dagen, welke op zijne verkiezing zal volgen, aflegt, zijne verkiezing als nul en van onwaarde zullen worden geschouwd en, 3°, dat de verkiezing van het opperhoofd van den staat, naar luid van het decreet van den 29 januarij, zal plaats hebben.»

Dit voorstel van den heer *Beytz* ondersteund wordende, ging gemelde heer tot de ontwikkeling daarvan over. Hij drong er voornamelijk op aan, dat het congres vooral het protocol, wegens de schuld niet zou erkennen, aangezien er over niets minder gehandeld werd, dan over eene betaling van 14 millioen gulden jaarlijks, en merkte aan, dat, daar de londensche conferentie het al dan niet aannemen der kroon door prins *Leopold* aan de voorloopige toetreding tot de protocollen gehecht had, alzoo het congres, indien men heden toeliet, dat de Mogendheden deszelfs stilzwijgen als eene toetreding tot de bepalingen der protocollen beschouwden, naderhand de protocollen, betrekkelijk de schuld, niet zou kunen verwerpen.

Na eenige discussien werd het voorstel van den heer *Beytz* in omvraag gebragt en verworpen; twintig leden weigerden hunne stem over hetzelve uit te brengen.

De president bragt het eerste artikel van het voorstel der centrale afdeeling in omvraag, luidende: «De verkiezing van het hoofd van den staat zal, binnen de termen, vastgesteld bij decreet van het congres van den 25 januarij ll., geproclameerd worden.»

Dit artikel werd met 158 tegen 31 stemmen aangenomen.

De president deed het tweede artikel van opgemeld voorstel voorlezen, zijnde van den navolgenden inhoud: «Het gouvernement is geautoriseerd tot openen van onderhandelingen, om al de kwestien over het grondgebied; door middel van geldelijke opofferingen, ten einde te brengen en om in dien zin formele aanbiedingen en voorslagen te doen.»

Dit artikel vond veel tegenspraak. De heer *de Robaulx* zeide onder anderen, dat hij zijne toestemming tot geene onderhandelingen meer zou geven. «Ik moet de vergadering iets mededeelen,» vervolgde de spreker, «dat, mijns bedunkens, ons voorzigtigheidshalve moet overhalen, om alle besluiten te schorsen. Mij zijn daar zoo even de kopiën van twee protocollen medegedeeld, het eerste, onder n° 23, van 10 mei, en het andere, onder n° 24, van den 24 mei (*zie hier boven*). Voor zoo veel ik, na eene snelle lezing, heb kunnen opmaken, is het doel der conferentie, een doel, waarvan zij niet wil afwijken, de grondslagen, zoo als zij die gelegd en voorgeschreven heeft, onveranderlijk te behouden.»

De minister van buitenlandsche zaken verzekerde geene kennis van deze protocollen te dragen.

De deliberatien over het tweede artikel werden voortgezet. Het was intusschen vijf uren geworden; talrijke stemmen vroegen de sluiting der discussien, welke nu reeds zeven uren geduurd hadden.

De vergadering werd daarna tot den volgenden dag geadjourneerd.

109. *** Tref mij, nu omtrent tien maanden geleden, de gevoelige slag van het verlies van mijnen hartelijk geliefden Echtgenoot, die, met alle regt, de vriend van alle menschen mogt genoemd worden; en die op het alleronverwachtst door den dood aan mij ontrukt werd, mijne door dat zware verlies bekomene wonde werd heden op nieuw opengereten, door het overlijden van mijn tweede kind en eenig dochtertje BARTHA MARIA, in welker bezit ik mij slechts zestien maanden mogt verheugen. Hoe zeer dit verlies mij treft, zal ligt een ieder beseffen. Dan ik hoop ook in dezen in de alwijze beschikkingen der Voorzienigheid te berusten en houde mij van de deelneming van familie, vrienden en bekenden, ten volle verzekerd.

AMERSFOORT, den 31 *Mei* 1831. W. HENCKENS, Wed. F. J. DE JONG.

LETTERKUNDIGE AANKONDIGING.

111. *** Bij *A. P. VAN LANGENHUYSEN*, Boek- en Steendrukker te 's Hage, is van de pers gekomen en alom verkrijgbaar gesteld:

I. OORSPRONG EN STREKKING DER VRIJMETSELAARS-LOODSEN VOOR OPPERLIEDEN, METSELAARS-GEZELLEN, ONDER-BAZEN, BAZEN OF MEESTERS, ENZ. *Die sinds 1674 aan den Tempel, waar een vermeend deel van* SALOMONS *wijsheid gepredikt werden zou, metselden, en dien arbeid thans wel mogten staken.* Schijnbaar noodig Vlugschrift van G. BRUINING. Prijs 25 cents.

II. GRONDEN DES GELOOFS, voor alle soorten van menschen vatbaar gemaakt, door AYMÉ, Kanonnik van Arras; 2 deelen, ieder deel beloopt meer dan 400 pagina's, en is kerkelijk goedgekeurd, à *f* 2 50.

Om iets ter inlichting van het werk te zeggen, zoo volgt hier een uittreksel uit de schoone Voorrede van den Eerwaardigen Schrijver, die zegt:

«Wat den vorm van dit werk aangaat, zoo heb ik hetzelve verdeeld in zamenspraken of lessen, waarvan elk gevolgd is door eene soort van Catechismus, waarvan alles, wat in de zamenspraak gezegd is, in het kort, door vragen en antwoorden wordt herhaald. De geheele wereld is met deze leerwijze bekend...... Ik moet ieder hier maar doen opmerken, dat het in deze Catechismus de onderwijzer is, die de vraagstukken zijnen kweekeling voorstelt, ten einde hem rekenschap te geven van hetgene hij uit de zamenspraak onthouden heeft; dat zoo zijnde, moet men niet verstoord zijn over de bewijzen van goedkeuring, door den vrager van tijd tot tijd aan dengenen die antwoordt, gegeven wordende. Het is zeer natuurlijk, dat men aldus doet, en zulks geeft aan deze zamenspraken eenen schijn van waarschijnlijkheid, welke haar eene aangenaamheid bijzet.

»Wat de wijze betreft, hoe dit boek te gebruiken is, zie hier deswege mijn oordeel: 1°. leest men hetzelve luid voor, hetzij in het huisgezin of in de school, en wel de vragen en antwoorden eens of meermalen. 2°. Hij, die het opzigt bij deze oefening heeft, moet de voornaamste deelen daarvan opnemen, er hier en daar datgene uit zich zelven bijvoegende, wat hij noodig oordeelt, om hetzelve beter verstaanbaar te maken en eenigermate tot opheldering dienen kan, latende de jonge lieden opgeven, wat zij er van onthouden hebben, door beurtelings den eenen den weder den anderen te ondervragen, ten einde ze allen te gelijk aan te moedigen. Voorts zal hij hen de Catechismus van buiten doen leeren en eindelijk laten opzeggen, hen zelf ondervragende; of, hetgene nog beter zal zijn, hij moet ze gewennen, zich onderling den een den anderen te ondervragen.

»Ik wil hier niets meer ten aanzien van mijn werkje bijvoegen; echter ik zal mijne wenschen in den hoogsten graad voldaan achten, zoo hetzelve er toe medewerkt, om opregte aanbidders van mijnen God, brave burgers voor mijn vaderland, en getrouwe onderdanen voor mijnen Vorst te helpen vormen.»

BEKENDMAKINGEN.

110. *** Ouders of Voogden genegen zijnde, hunnen Zoon of Pupil tot APOTHECAR op te leiden, kunnen daartoe in deze Stad de geschikste gelegenheid vinden.

Men Adressere zich bij de Drukkers dezer Courant met gefrankeerde Brieven, onder Letter D.

112. *** Er wordt, onder billijke voorwaarden, gevraagd, in eenen APOTHEEK binnen *'s Hertogenbosch*, om, zoodra mogelijk, zijn werk te beginnen, een PROVISOR, zijn werk goed verstaande. Men adressere zich met vrachtvrije brieven, onder letter *H.*, of in persoon, aan het bureau van dit dagblad.

113. *** Van stonden aan, tegen civiele prijzen

UIT DE HAND TE KOOP:

Eene aanmerkelijke hoeveelheid van onderscheidene soorten van schoone gave METSELSTEENEN, geele en roode hollandsche KLINKERS, PANNEN en PLAVUIZEN, witte en bruine MARMER VLOERSTEENEN, fraai gewerkte BEELDEN, en PENANTSTUKKEN van wit italiaansch marmer; voorts vele soorten van DEUR- en VENSTERRAMEN; extra schoone greenen en vuren ZOLDERRIBBEN, BALKEN en GEBINDTEN; zware ANKERS en IJZERWERKEN en eindelijk eenige honderde ponden zwaar DEK- of PLAATLOOD enz. — Alles voortkomende van de Afbraak van het kasteel *Overhage*, nabij *Cuyk*, aan de *Maas*, provincie *Noord Braband*; de nadere opgave en inlichtingen zijn te bekomen in persoon of met vrachtvrije brieven, bij den heer *D'AUMERIE*, te *Boxmeer*, of bij den heer van *VAN DUIJNHOVEN*, secretaris te *Cuyk*; terwijl men zich, ter bezigtiging in loco, vervoegen kan bij den arbeider *MATHIJS JANS*, op *Overhage*.

's HERTOGENBOSCH, bij de GEBROEDERS LANGENHUYSEN, drukkers en uitgevers.